

Kunnu ikki fáa alt við

Vit kunnu ikki taka alt við í lógaruppskotið. Har er tí hvørki landsoljufelag ella optión, men vit hava tryggjað okkum, at vit kunnu fáa so gott sum alt við uttan eitt landsoljufelag segði Eyðun Eltør, landsstýrismaður á tingi

JAN MULLER

Hóast nógvar ivasparningar og lutvist eisini atfinningar, so helt Eyðun Eltør, landsstýrismaður í oljumálum kortini uppskotið lagt varð fyrri tingið verða eitt gott grundarlag fyrri l. útbjóðing.

Sum vera man svaraði hann fyrst uppá atfinningar um oljuúterðarhavinna: -Eg havi ikki ætlan um at áleggja oljufeløgnum at brúka ávís stóð í landinum til úterðarstøð í leitiskeldnum. Tórvurin á flutningi til og úr Føroyum verður í leitiskeldnum so avmarkaður, at neyðuga grundarlagið fyrri hesum ikki er til stæðar.

Eyðun Eltør metti tað heldur ikki vera rætt at geva fólk ta fatan, at ein úterðarstøð fer at fora til munandi virksemin ella bjarga eini oyggj.

-Verður eyðnan við okkum, og tað verður funnin olja, fer virksemin í samfelagnum at vaksa munandi, men tað liggur langt frammi, og serliga í útbýggingarskeldnum - og heldur ikki fyrri - verður tað møguliga neyðugt at áleggja loyviskeldnum at brúka ávís stóð til virksemin teirra. Um so verður, verður tað gjørt í sambandi við góðkenning av teimum leiðbyggjatlánum, sum jú skulu leggjast fyrri landsstýrismanninum. Og hesar verða so eisini lagdar fyrri tingið til kunningar, og har ber so eisini til at tosa saman um møguligar broytingar. Men í síðsta enda er tað landsstýrismaðurin, sum avger hetta.

Eyðun Eltør metti tað annars at vera ráðiligt at seta oljufeløgnum trý sløg av

figgjarligum treytum, nevniliga partafelagsskatt, royalty og serskatt.

Fleiri tingmenn spurdu landsstýrismannin, hví hann longu hevði avskrivað bæði alment oljufelag og eina optión tvs. eitt bónd felag! -Vit kunnu ikki taka alt við í lógaruppskotið. Har er tí hvørki landsoljufelag ella optión fyrri tað almenna. Vit hava tryggjað okkum soleiðis, at vit kunnu fáa so gott sum alt við uttan eitt landsoljufelag.

Skulu vit hava eitt landsoljufelag ella optión, sum í veruleikanum er tað sama, við,ugu vit slaka onkra aðrastaðni. Eyðun Eltør visti á, at tey, sum skulu bera almenna oljufelagið, eru oljufeløgini, og ein dag skulu vit gjalda aftur. -Er samfelag okkara so væl fyrri, at vit kunnu byggja eina umsiting upp og eitt oljufelag eisini spurdi landsstýrismaðurin? Men skulu vit hava optiónina, so mugu vit sleppa onkrum øðrum, t.d. serskattinum.

Til atfinningar um, at royalty er sett ov lágt í mun til t.d. í Noregi, visti hann á, at royalty í Noregi datt burt í 1986. Tey 12% galda tí bert fyrri tey gomlu okini.

Landsstýrismaðurin helt sjálvur 2% í royalty, framleiðslugjaldi vera skilagott. Tað átti ikki at vera hægr.

Eyðun Eltør segði, at vit mugu vera varin, og ein partur av tí er ikki at gera so nógv av í hesi leitifasuni. -Vit byrjaðu at lata upp hurðina til eina nýggja oljuvinnu, tá vit yvirtóku málsókið ráevni í undirgrundini. Nú hava vit latið hana longur upp. Og vit siggja inn í framtíðina.

Skal vera pláss fyrri bæði fiski og olju

-Tað má vera pláss fyrri báðum vinnum, men fyrilit má takast fyrri fiskivinnuni, tí henni koma vit at liva av víðari. Soleiðis sum tað er lagt upp higartil við oljuvinnu, so er fyrilit tikið til fiskivinnuna segði Jørgen Niclassen, landsstýrismaður á tingi

JAN MULLER

Eisini fiskimálaráðharrin, Jørgen Niclassen tók orðið undir víðgerðini av útbjóðingini til oljuleiting á tingi í farnu viku. Hann ásannaði, at oljuvinnan fór at ávirka fiskivinnuna, men vit máttu royna at gera hesa ávirkan so lítil sum gjørligt. Hann visti á, at tað er týðningarmikið, at oljuiteigarnir nerva fiskivinnukini sum sum minst.

Hann metti, at tað verður neyvan meira enn ein trið-

ingur av tí øki, sum nú er bjóðað út, ið verður tillutað til leiting. Tí verður ókið, hugsa vit um fiskivinnuna, minni ávirkað enn tað, sum framgongur av uppskoti-

Talan er um eitt øki, sum gongur frá 250 metra dýpi út á 1400 metrar, men mest sannlikt er, at boringarnar verða úti á 1000 metra dýpi. Verðan eftir botnfiski fer fram á dýpi minni enn 500 metrar, og tí eru avleiðingar á tann fiskiskapin lítilar ella ongar, um borað

verður djúpri. Somuleiðis kemur boringin ikki at hava stórvegis ávirkan á útróðurin. Fyri uppsjóvarfiskasløgini kemur tað at nerva nakað, men ikki verður tað munandi. Leitiskeldið verður bert einar 60 dagar ella so. Ávirkanin verður tí so lítil sum hon kann helt landsstýrismaðurin, sum metti tað vera neyðugt við upplýsing og samstarvi, tí vit skulu liva av fiskivinnu eftir at oljan er uppi.

-Tað má vera pláss fyrri báðum vinnum, men fyrilit

má takast fyrri fiskivinnuni, tí henni koma vit at liva av víðari. Soleiðis sum tað er lagt upp higartil við oljuvinnu, so er fyrilit tikið til fiskivinnuna. Sjálvandi ávirkar tað fiskiskapin, men í hesum føri so lítið sum tað kann. Jørgen Niclassen vónaði, at Vinnuvevndin kundi semjast um hetta frálíka uppskotið, sum hann málbar seg.

Oljuvinna amboð at stýra samfelagsútbýgging

-Verður olja funnin við Føroyar so stendur okkara samfelag fyrri tí størstu avbjóðing nakrantíð. Ein avbjóðing, sum føroysk vinna og multinationalar konsernir avgjørt ikki skulu vera einsamallar at taka støðu til og avgerðir um.

JAN MULLER

Dan Petersen, tingmaður fyrri javnaðarflokkun í Eysturoynni hevði eisini orðið undir víðgerðini av útbjóðingruppskotið. Hann takkaði landsstýrismanninum og fyrirsitingini fyrri arbeiðið. Hann metti arbeiðið hjá Oljumálastýrinum at vera tað mest professionella arbeiðið, ið er gjørt av allari fyrirsitingini í hesum valskeldnum. Fakliga sterk og við øllum hugsandi og óhugsandi fyrivarum.

-Verður olja funnin við Føroyar so stendur okkara samfelag fyrri tí størstu avbjóðing nakrantíð. Ein avbjóðing, sum føroysk vinna og multinationalar konsernir avgjørt ikki skulu vera einsamallar at taka støðu til og avgerðir um.

Fer oljan at renna, so fer hetta at ávirka samfelagið so grundleggjandi, at tað er óðamannaverk at lata vinnuna einsamalla seta sær. Tann privata vinnan, føroysk sum útlensk, hevur ikki skyldu til at taka samfelagsfyrilit. Hon hevur heldur ikki sum sítt fremsta mál at skapa arbeiðspláss. Fremsta endamálið er at skapa profitt til partaeigararnar. Og ofta eru vinnulig áhugamálið beinleiðis í stríð við samfelagsáhugamáli.

Vinnan hevur t.d. onga ábyrgd av okkara bústaðarmynstri. Vinnan hevur heldur onga ábyrgd av

okkara samfelagsstrukturi sum heild. Við eini komandi oljuvinnu hava vit fyrri fyrstu ferð eitt veruligt amboð at stýra uppbyggingini av samfelagnum. Og eitt komandi virksemin má og skal koma øllum landinum til góðar segði Dan Petersen.

Aftofta útjaðaran

Hann segði víðari, at vit mugu siggja í eyguni, at eitt samlað virksemin í meginoknum fer at avtofta útjaðaran. Og tað er ikki ein vinnuligur men ein politiskur spurningur, um fólk skulu stóðast aðrastaðni enn í høvuðsstaðnum. Tað skal eisini nágreiniliga stýrast, hvussu nógv virksemin vit

skulu hava í landinum. Í dag er lítið og einki arbeiðsloysi. Lítil og eingin tøk arbeiðsmegi. Ein nýggj gevandi vinna kemur um vit vilja tað ella ikki at raka okkara traditionellu primerivinnu. Tað kann bliva neyðugt at innflyta fremmanda arbeiðsmegi. Heldur ikki her skal vinnan taka støðu einsamøll. Okkurt ræðandi dømi er um onkran lítlan oljustat, har fólkatalið er ókt úr 45.000 upp í hálsa millión. Her má stýrast eftir øðrum kriterium enn bara profitti fyrri eygað. Verður ikki neyv politisk stýring av virkseminum, kunnu føroyingar skjótt enda sum ein minniluti í sínum egna landi. Tí er tað ein politiskur

spurningur, hvussu vit leggja okkara land til rættis. Dan Petersen visti á, at Javnaðarflokkurin er í hesum grundleggjandi ósamundir við samgonguna. Tað er flokkurin eisini í spurninginum um eitt alment oljufelag.

-Argumentini hjá Oljumálastýrinum móti einum stíkam oljufelag sanførir ikki javnaðarflokkun. Gongdin í Onglandi og Noregi er ein fylgja av einum politiskum ráki heldur enn av samfelagsnyttugum áhugamáli. Av Thateriskum og Bondeviskum privatiseringserindum Verður okkara einasta inn-toka treytað av 2% í avgjaldi og 27% í partafelagsskatti kann inntøkan koma at roynast okkum svikalig.

Sum vit vita, so verður bara virksemin skattað. Og sum vit eisini vita, so hava partafelag eina ótrúlig evni at sleppa undan virksemin, og sostatt at sleppa undan skatting. Hetta eru heldur ikki smápartafelag men multinationalir figgjarerfrøðingar, sum vit skulu til at krevja skatt av.

Dan Petersen visti á, at politikurin hjá samgonguni er at fólksins ognir verða tillutaðar privatum at spekulera í, og skal tað almenna draga hesar fólksins inntaftur, so skal skattgjaldarin betala í dýrum dómum fyrri sína egnu ogn.